

μαγικά. Ζωντάνευε ως τόσο το νησί ακόμα περισσότερο, ξεχώριζε από κάθε άλλη γή, γινόταν κόσμος που άχοι με χίλιες αρμονίες.

Και στεκόταν η Σαμοθράκη, έτσι, ολοζώντανη, μαγεμένη, όμορφη, μεγάλο, άτιμητο στολίδι ζωμένο από την τρισεύγενή τη θάλασσα, νησί ξεχωριστό μέσα στα νησιά. Στη μορφή της αγαπούσα λιγάκι όλα τα νησιά με τα χρυσά τα ακρογιάλια. Η Σαμοθράκη με γέμισε λαχτάρες για το Νησί.

Και άξαφνα με προσπέρασε μονοστιγμής η ιστορία του νησιού σ' α' ήταν να το χάσω για πάντα και ήταν η ιστορία της αγάπης της δικής μου για το νησί. Έχει σύνορα ζωγραφιστά, τέλεια από το βουνό το ψήλωμα το μάτι παίρνει δολάκερο το νησί που το όριζον γύρω τριγύρω τα γραμμένα σύνορά του, η θάλασσα. Οι βάρβαροι δε θα το πάρουν εύκολα γιατί το φυλάγει η θάλασσα. Αν δεν το ξεχώριζε αυτή από τον άλλο κόσμο, ποιος ξέρει αν δε θα είχαν έρθει ως τα τώρα άλλοι και άλλοι βάρβαροι, αφού οι νησιώτες δεν είναι άξιοι πάντα να το φυλάξουν. Στο νησί με τους γκρεμούς και τα μεγάλα μυτερὰ βράχια, τα βουνά τα άπότητα, τα άγρια κατατόπια, τις έρημες ακρογιαλίες, τις σπηλιές, τις βαθιές ρεματιές, τις κακές πλαγιές και ράχες, τα γίδια και τα άγριοκάτσικα πεδώντας στα κατσάρβαρα, τα άγριεμένα άλογα και δέντρα, τους σκλάβους ανθρώπους, το ψήλος το μεγάλο βουνό που θα ήταν ίσως κάποτε ήφαιστειο και από την κορφή του ανοίγεται απλόχερη μια θέα φανταστική γύρω τριγύρω στη μεγάλη νησοσπαρμένη θάλασσα και στη στεριά τη μακρινή, και το κάθε όνομα του κάθε τόπου είναι γνώριμο και μουρμουρίζει γνωστά και μαγεμένα λόγια και τραγουδεί γνωστούς και μυστηριώδικους παλιούς σκοπούς, Αιγαίο, Θράκη, Σαμοθράκη, Ροδόπη, Πελαγονία, Έλληνες, Όρφέας, Κάδμειοι, Ποσειδώνας—στο νησί με την Παλιάπολη που βρήκαν την πάγκαλη πολύτιμη Νίκη κουτσουρεμένη από τα χρόνια τα βάρβαρα και την άρπαξαν ξένοι στα ξένα, και βρήκαν τα θέμελα πεσμένων ναών και τοίχους, τείχη πελαγονικά, ελληνικά και ρωμαϊκά, και τοίχους βυζαντινούς και πύργους βυζαντινούς και γενοβέζικους—στο νησί όλων των καιρών από τότε που ήφαιστειο ξεπρόβαλε από το πέλαγο και ύψώθηκε μονομιάς κατά τον ουρανό και έσδυσε και σωριάστηκε και πετρώθηκε μη μπορώντας ψηλότερα να ανεθεί, κ' έγινε γής πλούσια από μέταλλα, βρύσες ζεστές και κρύες, κατάμαυρες

σπηλιές, κακοτοπιές και βράχια, και πλούσια από φυτά φυτρώνοντας άθελα στο πλούσιο χώμα, και γέννησε τ' άγριοκάτσικα, τους ανθρώπους και τους Καδείρους που παίζανε μυστικά με τις φωτιές και τις θαλασσοφουρτούνες και έπλασαν μια θρησκεία, στο νησί που έρχονταν απ' όλες τις πολιτείες Έλληνες να μυηθούν τα μυστήρια των μεγάλων θεών, να μάθουν και αυτοί, οι λαχταρισμένοι, οι παθοπλανταγμένοι, να μάθουν εκείνα που ποθοῦσαν να μάθουν, την αρχή του κόσμου και το τέλος, οι διψασμένοι οι τρελλοί οι Έλληνες οι πρώτοι άνθρωποι άνθρωποι θεοί γιατί κατέβασαν τους θεούς στη γή και τους έκαναν όμοιους με τον έαυτό τους, και ύστερα κουράστηκαν κι αυτοί και ήρθαν άλλοι να προσκυνήσουν τους προστάτες θεούς που τους παραστέκουνταν στα πολιτικά τους καμώματα—και ύστερα απόστασαν και οι μεγάλοι θεοί οι ίδιοι και χύμизαν τα κύματα του χριστιανισμού και τους σάρωσαν και μπήκαν στη θέση τους άγιοι με εικόνες, και ξεφύτρωσαν χίλιες εκκλησίες και παρεκκλησία στο νησί, και γέμισε η πολιτεία και οι έρημιές από εκκλησίες, ξωκλήσια και ρημοκλήσια, και από τις εκκλησίες αυτές μονάχα έννιάκισις έννιήντα έννιά βρίσκονται και η χιλιοστή ακόμα να βρεθεί με τους άριφνητους κρυμένους θησαυρούς της—στο νησί που είδε κι αυτό τους Ρωμαίους να γίνονται Βυζαντινοί και τους Φράγκους από τους Βυζαντινούς να το άρπάζουν και τους διψορέματους Τούρκους να το παίρνουν από τους Φράγκους, τους Τούρκους που ακόμα και τώρα το όριζον—στο νησί που μ' έναν ψευτοσηχωμό κατεπάνω στους τυράννους βρήθηκε κι αυτό να γίνει η τωρινή Ελλάδα, γιατί αν δεν είχε κουνηθεί κι αυτό θα ήταν ένας σηχωμός και χαλασμός λιγότερος για να συγκινήσει τη φιλελληνική Εξόρση—στο νησί αυτό που είδε σφαγές και χαλασμούς, και λειρατές και καταχτητές, και θεούς και ανθρώπους να περνοδιαδίνουν, και είδε και έζησε την ιστορία όλη ενός έθνους—στο νησί αυτό που στην άπειρη ήσυχία του σ' α' να ακούγεται τώρα η αιώνιστη να περνά—στο τιμημένο αυτό νησί μπορούσα να είχα γεννηθεί και γ' αφού το κατοικούν άνθρωποι της φυλής μου. Και το νησί αυτό το αγάπησα, με η αγάπη μου τώρα αποκάηκε.

Ύστερα κατέβηκε, τα πήρε και τα έσδυσε όλα η μαύρη Νύχτα. Ήμουν έτοιμος για έργα νέα.

ΙΔΑΣ

ΤΕΛΟΣ

ΘΛΙΜΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

I

"Ησυχία κοιμάται η λίμνη,
το φεγγάρι στα ψηλά
συνθροπώ γυρίζει.

Μέσ' στο δάσος το τριζόνι
το μονότονο σκοπό
με καημό σφυρίζει.

Κάπου, κάπου ανατριχιάζουν
λιγερές οι καλαμιές
και κρυφομιλούν.

Και το κύμα που πλανιέται
τ' άπαλό μέσ' στα νερά,
σκέφτουν και φιλοῦνε.

Και τ' ακούω που αναστενάζουν,
και τ' ακούω που μιλούν
λόγια μαγεμένα,

Και θαρρώ πως με γυρεύεις,
και θαρρώ πως είσαι σύ
και πως κλοῖς για μένα.

II

"Ολοι αγαποῦν τις γιασσυμιές πῶχω μέσ' στον μποξέ
μου

τα κόκκινα γαρούφαλα, τους μυρωδάτους διάσμους,
τους μενεξέδες τους λευκούς, τις φουντωμένες δάφνες,
τα κρίνα, τα τριαντάφυλλα και τις περιπλοκάδες.

Μά εγώ αγαπῶ τον πλάτανο με τα πολλά τα φύλλα
πῶχει μεταξωτή φωνή και δροσερό τον ίσκιο,
που λέει τραγούδι' άνθρωπο, που ξέρει παραμύθια
χιλιών λογίων για Σαυίτες, για Δράκους, για Νεράιδες,

Για φεγγαριών ανατολές, για βασιλέμματα ήλιων,
για νύχτες μαυροφύρετες, για τον Άποσπερίτη,
για των πουλιών τους έρωτες, για τον καημό των
γρόλλων,

για το σεντενί του βοσκῶ και των νερών το θρήνο,

Που με τα λεία και τραγουδεί, που με τα λεία και
κλαίγει

σαν κάθουμαι στα πόδια του να γείρω κουρασμένη,
και σ' α' με δῇ να μὴ μιλή, σ' α' με δῇ πως δεν ακούγω,
γέρνει γλυκά τους κλώνους του και με μιλεί για σένα.

Όδυσσέ.

PHNA AEBANTH

"Ένας ίδιος κύρος σκέπαζε σ' αν πῶχη όλα της το κορμί.

Ο Όρεστής ξεφυγε από το σπρίζιμο της Χρυσούλας κ' έφυγε τρεχαπεταμένος. Οξω εῖτανε η εθνική γιορτή της Γαλλίας άπόψε, 14 του Άλωνάρη, κ' οι δρόμοι στεναίχανε από το βάρος του κόσμου. Δεν μ' αρύσε ο Όρεστής να προχωρήσει. Μια αγανάκτηση τρελή τότε κυριέψε. Η Χρυσούλα πεθαίνει κι αυτοί γελοῦνε και φωνάζουνε! Σ' ένα σταυροδρόμι είχανε στήσει χροῖ καταμεσίς του δρόμου. Άντρες και γυναίκες άγκυλιασμένοι χοροπηδούσανε και φωνάζανε σ' α' ζῶα που έρωτοκυνη γούνται. Πότε-πότε έρχόντανε άπάνω του και τότε λούγανε λιπαρές ανάσες σαρκίλας βγαλμένες από ορθάνοιχτους κόρφους κι από ιδρωμένα κορμιά, σ' α' πημένα πιά από τα πολλά μυρωδικά και τα πολλά φρικασίδια και τ' ακάθαρτα, πλερωμένα άντροφιλητά.

Ο Όρεστής στριγμωμένος άθελα μέσα στο πλήθος ανατρίχιαζε από αηδία κι άπογοήτευση.

—Αυτός λοιπόν είναι ο άνθρωπος που όνειρευότανε να πλάσει, ο άπαλλαγμένος από την πρόληψη της θρησκείας και της Πατρίδας και της Οικογένειας; Νά τον, νά τον μπροστά του, νά,

πηδῶ τον αδιάντροπο χορῶ που χοροπηδῶνε πάντα οι όχλοι. Συφυλιδικός, αλκοολικός, φτισικός, άνοίγει το στόμα του και φκίνονται τα σαπηνιμένα δόντια του και γελά. Τι τον έκαμε η Έπιστήμη; Ένα χτήνος δυστυχισμένο και σακάτικο. Το φίδι των έπιθυμιών του το θέριψε μέσα του—σαν τη Λερνική Υδρά. Ένα κεφάλι του κόφτει και δέκα φυτρώνουνε. Όλα σακάτικα και φαμακερά. Μια αντίληψη ζωῆς, χαμοσευόμενη και μπακαλόψυχη, ποῖος να ζήσει πῶ πολύ, πῶ τεμπέλικα, πῶ άκίντυνα. Πέφτουνε και φιδουλιτροῦνε για ν' άνεβῶνε κάποια λερωμένα σκαλοπάτια η να κλεφτοθη σαυρίσουν πλούτη. Πότε πάλι κυλιῶνται σ' α' νύχτες ξεστρίπτωτες, κουρασμένοι, άνήμποροι να σκεφτούν η να δείρουν, ν' αγαπήσουν η να σκοτώσουν.

Όλοι άπάνω τους φέρνουνε τη σφραγίδα του χαμού. Άπάνω σ' όλων των μέτωπα είναι γραμμένη με πυρωμένο σίδερο η τρομερή καταδίκη: Μανέ, Θεκέλ, Φάρες!

Ο Όρεστής τινάχτηκε σύσωμος. Για πρώτη φορά είδε. Είδε ένα έθνος όλόκληρο να γκρεμίζεται πολυθρόνο και γελαστό κι άξέγνοιο και με χυδαυλισμάτα χοροῦ να πέφτει και να σπᾶ. Τα πάθη που είσανε κλεισμένα στα σιδερένια κλουβιά των

αίωνων νόμων και τα ένστιχτα τα χτηνώτικα τ' άλυσοδεμένα με τους φόβους και τις έλπίδες μιας μέλλουσας ζωῆς, σπᾶσανε τα κλουβιά και τις άλυοίδες και λευτερωθήκανε και χυμήσαν όξω—Γιούχ της Πατρίδας και της Θρησκείας και της Τιμῆς! Και χορεύουνε, χορεύουνε και γελοῦνε κι άκολλησταῖνουνε μπροστά στον Γκρεμό.

— "Ω να φύγω! να φύγω!

Το φεγγάρι άποπάνω κύταζε σ' α' μια μάσκα τραγική κάποιας φρικαστικής αίσχύλειας τραγωδίας. Εῖτανε σ' αν τις προσωπίδες τις χρυσές που βρεθήκανε σ' α' Μυκήνες και που σκεπάζανε τον άνόσιο, όλο αίματα, όκο των Άτρείδων.

— "Ω να φύγω! να φύγω!

Προχώρησε πάλι λίγο παρακάτω κ' ύστερα τότε σταμχήσαν πάλι καινούργιοι χοροῖ στημένοι καταμσῆς του δρόμου.

Κύταζε γύρω του ο Όρεστής κι ανατρίχιαζε.

Γυναίκες περνούσανε μπροστά του όμορφότερες—μὲ ψεύτικα δόντια και πρόσθετα μαλλιά και βαμένα χείλια και βυζά πανένια. Τα μάτια τους εῖσανε μεγαλωμένα από ένκ πλατή γαλάζιο κύκλο, από κείνους που άφίνουνε οι νύχτες οι ξεμαλλιάρες της άγρύπνιας και της ντροπῆς. Άλλες γυναίκες ά-